

Datum  
2019-12-13Diarienummer  
GSN-2019/767.313Handläggare  
Tina Lundin  
Tina.Lundin@huddinge.se

Grundskolenämnden

## Remiss - Planprogram för Bostäder i Kungens Kurva, (Diametern 2)

### Förslag till beslut

Nämnden godkänner förvaltningens synpunkter och överlämnar tjänsteutlåtandet som nämndens yttrande till Kommunstyrelsen.

### Sammanfattning

Ett planprogram ger möjligheten till en tidig dialog kring planerna på att förtäta Kungens kurva. Planprogrammet följs sedan upp av en eller flera detaljplaner. Syftet med samrådet är att förbättra beslutsunderlaget genom att samla in den kunskap och de synpunkter som finns.

En ny stadsdel planeras i södra delen av Kungens kurva. KF Fastigheter AB äger ett större område som de önskar omvandla till en ny stadsdel. Läget invid den planerade Spårväg syd är gynnsamt i och med att Huddinge kommun förbundit sig att tillskapa 6 000 bostäder i området kring Kungens kurva. Nu aktuella område beräknas tillföra ca 3 600 bostäder i området. Den övergripande visionen sammanfattas till: den täta stadsdelen, stadsdelen med livet i centrum, stadsdelen med det gröna i centrum och den nära stadsdelen. Här ska finnas plats för boende, arbete och kommunal service mm.

Grundskolenämndens tematiska strategier och Boverkets riktlinjer (Gör plats för barn och unga), utgör en viktig grund för samhällsplaneringen när det gäller skolor och bör därmed beaktas i den fortsatta planeringen.

Förvaltningen vill lyfta fram vikten av en god arbetsmiljö både inom- och utomhus för elever och personal samt betona vikten av att arbetet med risker kopplade till barnperspektivet måste hanteras inom ramen för fortsatt planering. Det är viktigt att säkerställa att förutsättningarna finns för att samtliga skolor oavsett huvudman har möjlighet att erbjuda en god lär- och arbetsmiljö för såväl elever som personal.

När ett nytt område utformas är det viktigt att ta höjd för barnens behov och utgå ifrån dessa.

HUDDINGE KOMMUN

Postadress  
Huddinge kommun  
Barn- och utbildningsförvaltningen  
141 85 HuddingeBesök  
Gymnasietorget 1

Tfn vxl 08-535 300 00

www.huddinge.se

Datum  
2019-12-13Diarienummer  
GSN-2019/767.313

### Beskrivning av ärendet

En ny stadsdel planeras i södra delen av Kungens kurva. KF Fastigheter AB äger ett större område som de önskar omvandla till en ny stadsdel. Läget invid den planerade Spårväg syd är gynnsamt i och med att Huddinge kommun förbundit sig att tillskapa 6 000 bostäder i området kring Kungens kurva. Nu aktuella område beräknas tillföra ca 3 600 bostäder i området. Den övergripande visionen sammanfattas till: den täta stadsdelen, stadsdelen med livet i centrum, stadsdelen med det gröna i centrum och den nära stadsdelen. Här ska finnas plats för boende, arbete och kommunal service mm.

Hela projektet beräknas vara färdigt år 2040.

Området är beläget mellan Gömmarens naturreservat och ett av norra Europas största handelsområden. Tanken är att bygga tätt där kvarteren riktar sig mot områdets mitt där en stadsdelspark och mötesplats planeras.

Området ligger nära E4/E20 vilket ger upphov till störningar som trafik, buller och luftföroreningar.

Nedan visas en illustrationsplan framtagen av ÅWL Arkitekter.



Datum  
2019-12-13Diarienummer  
GSN-2019/767.313

Programområdets läge i förhållande till handelsplats och Gömmarens naturreservat

Barnkonsekvensanalysen som gjorts i samarbete med elever från år 9 i Segeltorpsskolan gör slutsatsen att många rör sig till fots och med cykel vilket innebär att olika målpunkter bör ligga nära varandra med stråk som kopplar samman funktioner som är viktiga för ungdomar. Platser för spontana möten bör placeras i anslutning till handel och service. Även platser där ungdomarna kan vara i fred förordas. Det noteras att tillgången till sol- och dagsljus är viktig.

Ett planprogram är av naturliga skäl allmänt hållet och inger en riktning för kommande detaljplanearbete varför Grundskolenämndens svar också blir generellt. Nu aktuella grundskola är planerad att drivas i fristående regi. Skollagen 2:35 anger att elever ska ha tillgång till ändamålsenliga lokaler, detta omfattar samtliga verksamhetslokaler, även specialsalar och idrottshall samt skolgården som är en viktig del såväl beträffande undervisning som för lek och rekreation. I likhet med Barnkonventionen anger skollagen att barnets bästa alltid ska komma i första rummet.

När ett nytt område utformas är det viktigt att ta höjd för barnens behov och utgå ifrån barnets bästa i form av tillräckligt stora, högkvalitativa och säkra ytor för den pedagogiska verksamheten. Mångfunktionalitet har blivit något som blivit viktigt inom den kommunala stadsplaneringen. En risk är dock att funktioner och aktiviteter som ska samverka på samma yta kan komma i konflikt med varandra. Frågan i arbetet med en ny stadsdel blir därför; vilka ska samsas om olika utrymmen och hur påverkar de olika aktiviteterna varandra? Förvaltningen tror att det först därefter kan prioriteras och avvägningar göras.



Grundskolenämndens tematiska strategier och Boverkets riktlinjer (Gör plats för barn och unga), utgör en viktig grund för samhällsplaneringen när det gäller skolor och bör därmed beaktas i den fortsatta planeringen. Enligt riktlinjerna bör den rekommenderad friytan per elev vara 30 kvm och den sammanhängande friytan, oavsett elevantal, aldrig ska understiga 3000 kvm. Studier visar att en egen skolgård som eleverna fritt kan förfoga över gör att eleverna leker mer aktivt och fantasifullt än elever som hänvisas till en närliggande park.

Förvaltningen vill lyfta fram vikten av en god arbetsmiljö både inom- och utomhus för elever och personal. Utemiljön bör inbjuda till rekreation, lek och andra aktiviteter samt fungera som en pedagogisk miljö för lärande. Skolgårdar utgör inte allmän plats och öppet vatten eller gång- och cykelvägar får inte förekomma där elever vistas under skoldagen. Gården bör även i övrigt vara säker och lätt att överblicka för att undvika olyckor, mobbning och annat oönskat beteende. Däremot ser förvaltningen en fördel med att samnyttja skollokaler och skolgårdarna efter skoltid för att barn, unga och föreningsliv gemensamt ska dela och utveckla miljön i och kring skolorna. Det är dock viktigt att gårdarna inte utformas så att ungdomar ostört kan vistas på gården utanför skoltid för att motverka skadegörelse och annan brottslighet. Viktigt att tänka på är att ytor på tak och angränsande parker inte utgör friyta utan endast är att se som komplementyta.

Skollokaler och idrottshall som är en viktig del av undervisningslokalerna ska så långt som möjligt placeras i angränsande byggnader med invändig kommunikation samt god överblick över idrottsplanen från idrottshallens fönster. Skola och idrottshall ska inte separeras genom att ligga på olika sidor om en gata eller GC-väg. En idrottslärare som placeras i en byggnad långt från sina kollegor riskerar att bli ensam under en stor del av sin arbetsdag. Ensamarbete är inte tillåtet om det bedöms vara riskfyllt. Hot och våld kan förekomma, elever kan skada sig under idrottsundervisningen osv. Ensamarbete kan innebära psykisk påfrestning och man ska alltid sträva efter att ha direktkontakt med kollegor.

Med hänsyn till barns och elevers ökade känslighet för buller och föroreningar bör skolor inte placeras med närhet till större vägar eller andra källor till buller och föroreningar. I de flesta arbetsmiljöer varierar ljudet under en arbetsdag. För att skapa ett mått på ljudets störande eller skadliga påverkan har storheten ekvivalent ljudtrycksnivå införts. Ekvivalent ljudtrycksnivå är en genomsnittlig ljudtrycksnivå under en given tidsperiod. Normal samtalston håller en ljudnivå kring 60 dB(A), vid en bakgrundsljudnivå på 70dB(A) krävs att man höjer rösten för att kunna kommunicera med varandra. Detta innebär att miljöer med en hög bakgrundsnivå försvårar den pedagogiska verksamheten. När det gäller skolgårdar är det intressant att även analysera ljudnivån dagtid, då risk föreligger att det är en betydligt högre ljudnivå än nattetid, vilket kan innebära att den pedagogiska miljön försämras. Enligt en dom i miljööverdomstolen, MÖD 2000:32, ska den ekvivalenta ljudnivån inte överskrida 55 dB(A) någonstans på skolgården.

Skolans placering på en kuperad tomt kommer i praktiken innebära att det blir svårt att få plats med såväl skolbyggnad, som idrottshall och idrottsplan samt yta

för utepedagogik, lek och rekreation. Den kuperade gården riskerar att inte vara tillgänglig för alla elever. Den gemensamma parken utgör en fin komplementyta men kan aldrig ersätta skolans friyta. Den planerade skolan ska kunna rymma 900 elever i åldern 6 – 15 år (F-9) vilket innebär behov av minst 10 kvm LOA (den yta som eleverna får vistas på) per elev samt fullstor idrottshall och helst en elvaspelsplan för att rymma såväl idrottsundervisning som yta för rastverksamhet, då undervisning och raster kommer att ligga parallellt. För denna storlek på skola bör idrottsplanen aldrig understiga måtten för sjuvåningsplaner.

Skolan och samhället i övrigt ska också vara tillgängligt för alla vilket innebär att elever i behov av särskilt stöd ska kunna inkluderas. Särskilt viktigt är att komma ihåg elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar som behöver stöd att hantera saker så som: reglering av uppmärksamhet, impuls kontroll och aktivitetsnivå, samspelet med andra människor, inläring och minne, att uttrycka sig i tal och skrift samt motoriken. Detta innebär att miljön inte får vara för svår att tolka, att det inte blir för långt emellan olika verksamhetslokaler, att gränserna för skolans område är tydliga samt att antalet syn- och ljudintryck under dagen begränsas.

Den barnkonsekvensanalys som genomförts måste anses som bristfällig då det av vad som framgår endast är ett antal elever i år 9 från en närliggande kommundel som deltagit. Begreppet barn omfattar enligt barnkonventionen personer mellan 0–18 år. En barnkonsekvensanalys bör till exempel ställa frågan: vilka barn som berörs av beslutet, vilka konsekvenser är mest relevanta att belysa, vilken kunskap om frågorna finns eller bör tas fram, vilken kunskap kommer från barnen och från företrädare för barnen, finns det särskilda problem eller intressekonflikter med att beakta barnets bästa (om annat intresse väger tyngre, motivera varför), hur får barnen/företrädare för barnen komma till tals, vilka konsekvenser får planprogrammet för barnen? (Jfr. Gör plats för barn och unga s. 76 ff).

Förvaltningen delar uppfattningen att sol- och dagsljus är viktigt. Tillgång till skugga för att skydda mot värme och solens skadliga effekter också är av vikt i kommande planering. Enligt barnkonsekvensanalysen ses snabbmatsställen och lågprisbutiker som något eftersträvt med hänsyn till ungdomarnas betalningsförmåga. Stort fokus ligger så tillvida på konsumtion och inte på barnets bästa i detta fall. I övrigt betonas vikten av att kunna ”hänga” ostört vilket är något som starkt ifrågasätts ur ett barnperspektiv, då erfarenheten visar att det finns många riskfaktorer i sådana sammanhang. Däremot bör goda platser med vuxennärvaro för barn- och unga tillskapas som tillgodoser de behov som dessa medborgare har utifrån sin ålder och mognad.

Kultur- och fritid är viktigt för att unga ska utveckla en egen identitet och bidra till välmående, social utveckling och förbättrad fysisk och psykisk hälsa. Det är dock viktigt att skilja mellan vuxenstyrd fritid där vuxna sätter ramarna och den informella fritiden där barnen/ungdomarna sätter ramarna medan det finns närvarande vuxna för hjälp och stöd när sådant behövs.

Fritiden kan såväl förstärka och utveckla kompetenser och välbefinnande som förstärka känslan av ensamhet eller negativa känslor. Forskaren Hans-Erik

Hermansson har beskrivit tre olika fritidskulturer som han kallar: föräldraorienterande (mycket tid i hemmet med familjen), kamratorienterande (mer fokus på kamrater och större distans till familjen) och omvärldsorienterande (mycket tid i föreningsaktiviteter med långsiktiga mål). När det gäller fritidsaktiviteter går det att se en stor polarisering mellan olika grupper av ungdomar som ger olika utgångspunkter och livschanser. Gemensamt för alla ungdomar är att de gynnas av miljöer som lockar till fysisk aktivitet på olika sätt. Med hänsyn till ovanstående bör barnkonsekvensanalysen utvecklas vidare, för att ge ett bredare perspektiv avseende hur samhället kan anpassas för att passa flera målgrupper.

När det gäller de yngre barnen 6–12 år utvecklas det successivt och behöver utrymme att undersöka hur kroppen fungerar. Motoriken förbättras och barnen söker nya utmaningar där ett visst risktagande måste få ske för att barnet ska kunna utvecklas. För den mentala utvecklingen är det viktigt att utveckla fantasin och kreativiteten. Skolan och fritids är en viktig del i barnens sociala utveckling där de tränar sig att: samarbeta med andra, koncentrera sig, vänta på sin tur, se sig själv i ett större sammanhang, ta ansvar, diskutera och resonera mm. För att kunna utvecklas krävs goda livsmiljöer som ger förutsättningar för att öva alla färdigheter som krävs senare i livet. En del av detta är en god utemiljö som erbjuder fysiska utmaningar och kontakt med andra barn och unga. Här läggs grunden till såväl den fysiska- som den psykiska hälsan och den sociala förmågan. Det nationella målet för folkhälsan är ”att skapa samhällseliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen” här är barns och ungas uppväxtvillkor ett särskilt utpekade målområde. Samhällsplaneringen måste bidra till att skapa utrymme för socialt samspel, fysisk aktivitet och såväl fysisk som mental återhämtning. Det betyder att barnens behov inte får byggas bort i nya stadsdelar. Det krävs småskaliga trygga miljöer med tillgång till naturmaterial där den egna fantasin sätter ramarna för leken och barnen på egen hand, utifrån sin ålder och utveckling kan tillåtas att utforska sin närmiljö.

Simon Westberg diskuterar problemet med alltför trånga ytor i Axess magasin, något som uppmärksammats av skolhusgruppen som är ett nationellt forum för skolplaneringsfrågor där Hagastaden ges som ett exempel på hur ett alltför tätbebyggt område påverkar barnen negativt. Strävan efter en hög exploateringsgrad har lett till att ytan i den anvisade parken blir för liten och pedagogerna får svårt att övervaka de hundratals barn som försöker leka på samma yta, varvid den praktiska lösningen blir att schemalägga och ransonera barnens utevistelse.

Trots svagt stöd i forskningen anses den täta staden som den mest eftersträvarvärda formen av bostadsmiljö. Detta samtidigt som det finns tydliga bevis i forskningen som visar att barn mår bäst i småskaliga, lummiga och måttfullt bebyggda miljöer.

När det gäller trafiksituationen runt det nya området finns mycket att göra för att barn- och ungdomar ska kunna ta sig till olika målpunkter på egen hand. Det saknas även tankar om hur barn ska skyddas mot den idag ofta snabba och



aggressiva framfarten på kommunens cykelbanor. Om tankarna på att nyttja Kolartorps IP för idrottsundervisning realiseras finns stora farhågor kring lämpligheten att färdas från den tänkta skolbyggnaden till idrottsundervisningen.

Att minska bilåkandet är en god ambition som har många positiva effekter såväl för miljön som för folkhälsan. Härvid erinras om att det måste finnas möjligheter att ta sig fram vid tillfällig eller permanent funktionsnedsättning, leveranser mm.

### Ekonomiska och juridiska konsekvenser

Svåröverblickbara skolgårdar, komplementytor i parker och andra grönområden, lång väg till specialsalar som idrottshall och idrottsplan mm innebär ökade personalkostnader för verksamheterna då det krävs fler personer för att fullgöra tillsynsplikten som skolan har för samtliga elever under skoldagen.

Kerstin Andersson  
Utbildningsdirektör

Anna-karin Mäntylä  
Verksamhetschef grundskola

### Bilagor

- Bilaga 1. Remisshandlingarna
- Bilaga 2. Grundskolenämndens tematiska strategier
- Bilaga 3. Boverkets riktlinjer: Gör plats för barn och unga  
<https://www.boverket.se/sv/om-boverket/publicerat-av-boverket/publikationer/2015/gor-plats-for-barn-och-unga1/>

### Beslutet delges

Kommunstyrelsen  
Akten